

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No2

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, fevral.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukurimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	40
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
TEMIR YO'L YO'LLARINI TA'MIRLASH KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	46
Allabergenov Sherzod Maksudbayevich	
BANKLARNI TRANSFORMATSIYALASH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING XORIJ TAJRIBASI.....	51
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BUDJET OCHIQLIGINI TA'MINLASH BO'YICHA QONUNCHILIK BAZASINING EVOLYUTSIYASI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	55
Mamanov Alisher Umbarovich	
ENERGETIKA TARMOG'I KORXONALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH YO'LLARI.....	60
Xamdanova Gavxar Absamatovna	
SMART UNIVERSITET MODELINING XALQARO TAJRIBASI VA UNI YANGI O'ZBEKISTON TA'LIM TIZIMIGA MOSLASHTIRISH MASALALARI.....	65
Saloxiddinova Sitora Baxodir qizi	
IJTIMOIIY OBYEKTlarda QURILISH XIZMATLARINI MOLiyALASHTIRISHNING NAZARIY – ASOSIY TAMOIYILLARI.....	68
Gapparov Azim Qayumovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARINING ISHLAB CHIQRISH FAOLIYATIGA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI JORIY ETISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH.....	72
Zaripov Shoxboz Alijon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA MASOFAVIY BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA IJTIMOIIY BARQARORLIKKA TA'SIRI.....	75
Kolmatova Asila Menglimurod qizi	
РОЛЬ GREEN BONDS В МЕЖДУНАРОДНОЙ ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ.....	81
Н.Т. Бекназарова	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK BOSHQARUV VA AUDIT.....	86
Shaymatova Nargiza Ashurovna	
NORASMIY IQTISODIYOTNING MAVJUDLIGINING NAZARIY MASALALARI VA UNI ANIQLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI	93
Alimardonov G'ayratjon Nuraliyevich	
DIGITAL TWIN-BASED DECISION SUPPORT FOR COST OPTIMIZATION AND RISK MANAGEMENT IN INFRASTRUCTURE SYSTEMS	99
Nelyufar Umarovna Dadabayeva	
PAXTA BO'LAKCHASINING OG'MA TO'RLI YUZA SIRTI BO'YLAB HAVO OQIMI TA'SIRIDAGI HARAKATINING MATEMATIK MODELI	108
Karimov Abdusamat	
АДАПТИВНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ К ВНЕШНИМ РИСКАМ И ГЕОЭКОНОМИЧЕСКИМ ТЕНДЕНЦИЯМ	115
Бабаджанов Шухрат Атахмович	
“TIBBIYOT BOZORINING UZLUKSIZ RIVOJLANISHI UCHUN MEKANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH YONDASHUVLARI”	120
Abdumalikov Shoxjahon Jaloliddin o'g'li	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIDAGI ROLI VA BANDLIKKA TA'SIRI.....	124
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	

XORAZM VILOYATIDA ETNOGRAFIK TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MEXANIZMINING AHAMIYATI	129
Ro'zimatova Shaxlo Baltaboy qizi	
THE FEAR OF MISSING OUT (FOMO) EFFECT IN ADVERTISING AND ITS NEUROPSYCHOLOGICAL IMPACT ON IMPULSE BUYING	134
Negmatov Nodir Nozimovich	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING ASOSIY IQTISODIY KO'RSATKICHLARI VA TENDENSIYALARI TAHLILI.....	139
Aytiyeva Sevara	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR.....	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
YASHIL IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI.....	149
Abdullayeva Matluba Nematovna, Nuriddinov Kamoliddin Faxriddin o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	155
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
POPULATION IMPACT ON CONSUMER CULTURE AND NATIONAL ECONOMIC GROWTH.....	160
Rustamov Sherov Oblokulovich	
AVTOTRANSPORT KORXONALARINING IQTISODIY KO'RSATKICHLARI TAHLILI VA ULARNI YAXSHILASHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.....	164
Laylo Akbarova, Komolov Adxam Dilshod o'g'li	
MODELING THE DIFFUSION OF DIGITAL BANKING ADOPTION IN UZBEKISTAN: EVIDENCE FROM TBC BANK USING THE BASS DIFFUSION MODEL AND A HYBRID REGRESSION APPROACH	169
Feruza Nabieva	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK XARAJATLARNI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH VA BAHOLASH	176
Rabbimov Elbek Abdulloyevich, G'afforov Ilhom Ilyosjonovich, Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
O'ZBEKISTONNING YANGI BOZORLARGA CHIQUISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING INTEGRALLASHGAN MODELI.....	183
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-KONSEPTUAL ASOSLANISHI.....	188
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISH VA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	194
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
SANOAT KORXONALARI TUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMI	198
Jabborov Elbek Erkin o'g'li	
SOLIQ STAVKALARINI TABAQALASHTIRISHNING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	202
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
MINTAQALAR IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI TAFOVUTLARNI KAMAYTIRISHNI TA'MINLASHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	208
Egamov Temur Muzaffarovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLYAVIY RAG'BATLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	213
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA XIZMATLAR SOHASINING O'RNI VA OBYEKTIV ZARURLIGI.....	217
Achilova Firuza Kurbanovna	
INVESTITSIYALARNI JALB ETISH ORQALI MAXSUS IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	222
Ergashev Olim	

KICHIK BIZNES INNOVATSION FAOLIYATINING RIVOJLANISHIDAGI ASOSIY TENDENSIYALAR	227
Amirov Zubaydulla Toir o'g'li	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA YOSHLAR TADBIRKORLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	233
Isakjanova Saboxat Muhamedovna	
KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDA AKSIYADORLAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MEXANIZMLARINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	238
Xakimov Uchkun Xamitovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MILLIY MAKROIQTISODIY SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	242
Mardanova Ra'no Isakovna	
XUSUSIY VA DAVLAT SHIFOXONALARI UCHUN RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI QIYOSIY TAHLIL	246
Yakubov Temur G'anibekovich	
RAQAMLI SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA RESURS SAMARADORLIGI VA IQTISODIY NATIJADORLIK MODEL	250
Ziyodullayev Qahramon	
"MILLIY TURIZM SITUATSION-MONITORING MARKAZI" VA "YASHIL TUROPERATORLAR" FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI	254
Toshev Akmal Salimovich	
RISK-MENEJMENT VA MOLIVAVIY BARQARORLIK O'ZARO BOG'LIQLIGINING KONSEPTUAL MODELINI SHAKLLANTIRISH TAMOIYILLARI	261
Madaminov Bekzod Allayarovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT: BAHOLASH METODOLOGIYASI, DINAMIKASI VA QISQARTIRISH ISTIQBOLLARI (1996 – 2026-YILLAR TAHLILI)	266
Djumanova Rano Fayzullayevna	

O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT: BAHOLASH METODOLOGIYASI, DINAMIKASI VA QISQARTIRISH ISTIQBOLLARI (1996 – 2026-YILLAR TAHLILI)

Djumanova Rano Fayzullayevna

Diplomat University

“Iqtisodiyot va raqamli texnologiyalar”
kafedrası dotsenti

Annotatsiya. Ushbu maqola O'zbekiston Respublikasidagi yashirin iqtisodiyotning ko'lami, uning shakllanish sabablari va makroiqtisodiy barqarorlikka ta'sirini har tomonlama tahlil qilishga bag'ishlangan. Tadqiqot 1996-yildan 2026-yilgacha bo'lgan 30 yillik davrni qamrab oladi, bu esa mustaqillikning dastlabki yillaridagi iqtisodiy o'tish davridan to hozirgi liberalizatsiya va raqamlashtirish islohotlarigacha bo'lgan o'zgarishlarni kuzatish imkonini beradi. Maqolada yashirin iqtisodiyotni baholashning bevosita va bilvosita usullari, xususan, MIMIC modeli, elektr energiyasi iste'moli usuli va naqd pulga bo'lgan talab (Guttman va Tanzi modellari) qiyosiy tahlil qilingan. Jahon banki, Xalqaro Valyuta Jamg'armasi (XVJ) va O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining hisobotlari, shuningdek, mahalliy olimlarning ilmiy ishlari o'rganib chiqilgan. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda yashirin iqtisodiyotning ulushi turli davrlarda YalMning 30 foizidan 50 foizigacha o'zgarib turgan. So'nggi yillarda soliq islohotlari, raqamlashtirish va ma'muriylashtirishni takomillashtirish natijasida ushbu ko'rsatkichning pasayish tendensiyasi kuzatilmoqda, ammo qishloq xo'jaligi, qurilish va xizmat ko'rsatish sohalarida xavf yuqoriligicha qolmoqda. Maqolada 2026-yilgacha bo'lgan davr uchun prognozlar va yashirin iqtisodiyotni qisqartirish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: Yashirin iqtisodiyot, norasmiy bandlik, MIMIC modeli, soliq yuki, raqamlashtirish, YalM, O'zbekiston, makroiqtisodiy barqarorlik, Guttman usuli, fiskal siyosat.

Abstract. This article is dedicated to a comprehensive analysis of the scale of the shadow economy in the Republic of Uzbekistan, the causes of its formation, and its impact on macroeconomic stability. The study covers a 30-year period from 1996 to 2026, allowing for the observation of transformations from the economic transition of the early years of independence to modern liberalization and digitalization reforms. The article provides a comparative analysis of direct and indirect methods for estimating the shadow economy, specifically the MIMIC model, the electricity consumption method, and currency demand approaches (Guttman and Tanzi models). Reports from the World Bank, the International Monetary Fund (IMF), and the Central Bank of the Republic of Uzbekistan, as well as scientific works by local scholars, have been examined. The analysis indicates that the share of the shadow economy in Uzbekistan has varied between 30% and 50% of GDP in different periods. In recent years, due to tax reforms, digitalization, and improved administration, a downward trend in this indicator has been observed; however, risks remain high in agriculture, construction, and the service sector. The article develops forecasts for the period up to 2026 and scientifically grounded recommendations for reducing the shadow economy.

Key words: Shadow economy, informal employment, MIMIC model, tax burden, digitalization, GDP, Uzbekistan, macroeconomic stability, Guttman method, fiscal policy.

Аннотация. Данная статья посвящена всестороннему анализу масштабов теневой экономики в Республике Узбекистан, причин ее формирования и влияния на макроэкономическую стабильность. Исследование охватывает 30-летний период с 1996 по 2026 годы, что позволяет проследить трансформацию от экономического перехода первых лет независимости до современных реформ либерализации и цифровизации. В статье проведен сравнительный анализ прямых и косвенных методов оценки теневой экономики, в частности, модели MIMIC, метода потребления электроэнергии и спроса на наличные деньги (модели Гуттмана и Танзи). Изучены отчеты Всемирного банка, Международного валютного фонда (МВФ) и Центрального банка Республики Узбекистан, а также научные труды местных ученых. Анализ показывает, что доля теневой экономики в Узбекистане в разные периоды варьировалась от 30% до 50% ВВП. В последние годы в результате налоговых реформ, цифровизации и совершенствования администрирования наблюдается тенденция к снижению данного показателя, однако в сельском хозяйстве, строительстве и сфере услуг риски остаются высокими. В статье разработаны прогнозы на период до 2026 года и научно обоснованные рекомендации по сокращению теневой экономики.

Ключевые слова: Теневая экономика, неформальная занятость, модель MIMIC, налоговое бремя, цифровизация, ВВП, Узбекистан, макроэкономическая стабильность, метод Гуттмана, фискальная политика.

KIRISH

Yashirin iqtisodiyot har qanday davlatning iqtisodiy xavfsizligi va barqaror rivojlanishiga tahdid soluvchi eng jiddiy omillardan biridir. O'zbekiston Respublikasida mustaqillikning dastlabki yillaridan boshlab bozor iqtisodiyotiga o'tish jarayoni murakkab institutsional o'zgarishlar bilan kechdi. 1996-yildan keyingi davrda valyuta bozorida cheklovlar, yuqori soliq stavkalari va ma'muriy to'siqlar iqtisodiy faoliyatning bir qismini "soya"ga o'tishiga sabab bo'ldi. Bu holat nafaqat davlat budjeti daromadlarining kamayishiga, balki raqobat muhitining buzilishiga va ijtimoiy himoya tizimining zaiflashuviga olib keldi. Bugungi kunda, Yangi O'zbekiston strategiyasi doirasida iqtisodiyotni liberallashtirish, soliq ma'muriyatchiligini soddalashtirish va raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali yashirin iqtisodiyotga qarshi kurashish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylandi. 2024-yilgi hisob-kitoblarga ko'ra, mamlakat yalpi ichki mahsulotining (YalM) sezilarli qismi hali ham rasmiy statistikada to'liq aks etmayapti, bu esa makroiqtisodiy tahlil va prognozlash sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu maqolaning dolzarbligi shundaki, unda O'zbekiston iqtisodiyotining o'ziga xos xususiyatlari inobatga olingan holda, yashirin iqtisodiyotni baholashning turli metodologiyalari qiyosiy tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi — 1996-2026 yillar oralig'idagi statistik ma'lumotlar va ekonometrik modellar asosida yashirin iqtisodiyotning dinamikasini aniqlash, uning asosiy drayverlarini baholash va uni legallashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflarni ishlab chiqishdan iboratdir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Yashirin iqtisodiyotni o'rganish bo'yicha O'zbekiston va xalqaro miqyosda qator fundamental tadqiqotlar mavjud. Mahalliy olimlardan B. Yakubov o'z ishlarida yashirin iqtisodiyotning institutsional sabablarini, xususan, soliq yuki va byurokratiyaning tadbirkorlik subyektlariga ta'sirini tahlil qilgan. Uning fikricha, yashirin iqtisodiyotning yuqori darajasi davlat boshqaruvi samaradorligining pastligi bilan bevosita bog'liq [Yakubov, 2020].

Yana bir o'zbek olimi S. Pirnafasov yashirin iqtisodiyotni qisqartirishda moliyaviy va institutsional mexanizmlarning rolini o'rgangan. U raqamlashtirish va naqd pulsiz hisob-kitoblar tizimini kengaytirish orqali "soya"dagi aylanmalarni qisqartirish mumkinligini ilmiy asoslab bergan [Pirnafasov, 2025].

Iqtisodchi F. Donaev esa O'zbekistondagi yashirin iqtisodiyot hajmini baholashda MIMIC (Multiple Indicators Multiple Causes) modelidan foydalangan. Uning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, 2007-2018 yillar oralig'ida yashirin iqtisodiyot ulushi YalMga nisbatan 60 foizdan 50 foizgacha pasaygan bo'lsa-da, u hali ham yuqori darajada qolmoqda [Donaev, 2019].

Xalqaro tashkilotlar ham bu borada o'z hisobotlarini e'lon qilgan. Xalqaro Valyuta Jamg'armasi (XVJ) O'zbekiston Statistika agentligi bilan hamkorlikda 2024-yilda o'tkazgan tadqiqotida norasmiy va yashirin iqtisodiyotni hisobga olgan holda YalMni qayta baholashni amalga oshirdi. XVJ eksperti Levon Gogoberishvili ta'kidlashicha, milliy hisoblarni qayta ko'rib chiqish natijasida nominal YalM taxminan 10-12 foizga oshgan, bu esa avval hisobga olinmagan iqtisodiy faoliyatning ko'lamini ko'rsatadi.

Jahon Banki ekspertlari O'zbekistondagi yashirin iqtisodiyotning asosiy sabablari sifatida mehnat bozorida qat'iy qoidalar va soliq ma'murchiligidagi murakkabliklarni ko'rsatib o'tgan.

O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining 2024-yilgi yillik hisobotida ta'kidlanishicha, naqd pullarning muomaladagi yuqori ulushi yashirin iqtisodiyotning saqlanib qolishiga zamin yaratmoqda. Markaziy bank tahlillariga ko'ra, yashirin iqtisodiyotning ulushi 2017-yildagi 45,1% dan 2024-yilda 34,8% gacha kamaygan [CBU, 2024].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Yashirin iqtisodiyot tabiatan yashirin bo'lganligi sababli, uni aniq o'lchash imkonsiz, ammo baholashning turli metodologiyalari mavjud. Jahon amaliyotida qo'llaniladigan usullar asosan uch guruhga bo'linadi: bevosita (to'g'ridan-to'g'ri), bilvosita (makroiqtisodiy) va modellashtirish usullari. O'zbekiston sharoitida ushbu metodologiyalarning samaradorligi va qo'llanilishi turlicha. Tadqiqotimizning metodologik asosi sifatida yashirin iqtisodiyotni bevosita kuzatib bo'lmaydigan, ya'ni latent (yashirin) o'zgaruvchi sifatida qaraydigan MIMIC (Multiple Indicators Multiple Causes — Ko'p indikatorlar va ko'p sabablar) modeli tanlab olindi. Ushbu tanlovning ilmiy asoslanishi shundaki, O'zbekiston kabi o'tish iqtisodiyoti mamlakatlarida yashirin iqtisodiyotning hajmi va dinamikasini an'anaviy to'g'ridan-to'g'ri hisoblash usullari (so'rovnomalar yoki soliq auditlari) orqali aniqlash yuqori darajadagi xatoliklarga olib kelishi mumkin. Shu bois, muallif tomonidan tizimli tenglamalar modeliga asoslangan yondashuv eng maqbul variant sifatida qabul qilindi. MIMIC modelining mohiyati shundan iboratki, u yashirin iqtisodiyotni bevosita o'lchashga urinmaydi, balki uning shakllanishiga ta'sir etuvchi sabablar (kausallar) va uning mavjudligini ko'rsatuvchi oqibatlar (indikatorlar) o'rtasidagi matematik bog'liqlikni tahlil qiladi. Modelning nazariy konstruksiyasi ikki asosiy tenglamalar tizimiga tayanadi. Birinchisi, tuzilmaviy tenglama bo'lib,

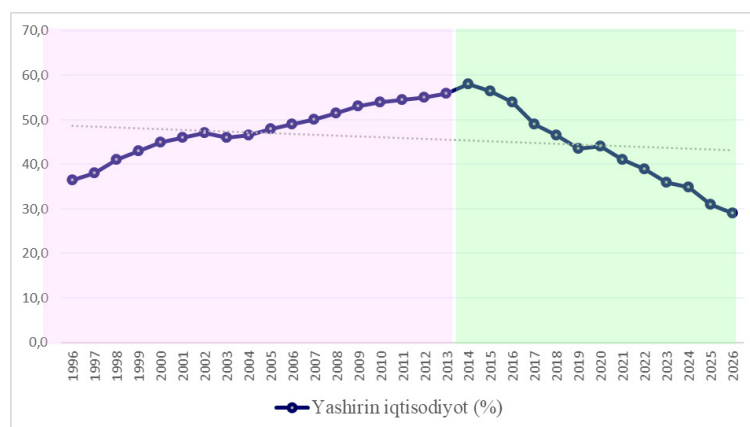
u yashirin iqtisodiyot (η) va unga ta'sir etuvchi ekzogen sabablar (X) o'rtasidagi bog'liqlikni ifodalaydi: $\eta_t = Yx_t + \zeta_t$. Bunda: η_t — vaqt birligidagi yashirin iqtisodiyotning latent o'zgaruvchisi; x_t — sababchi o'zgaruvchilar vektori (soliq yuki, davlat tartibga solish darajasi, ishsizlik darajasi); Y — koeffitsiyentlar vektori; ζ_t — tasodifiy xatolik. Ikkinchisi, o'lchov tenglamasi bo'lib, u yashirin iqtisodiyotning makroiqtisodiy ko'rsatkichlarda (indikatorlarda) aks etishini ifodalaydi: $y_t = \lambda \eta_t + \varepsilon_t$. Bunda: y_t — indikatorlar vektori (naqd pulga bo'lgan talab, rasmiy ishchi kuchi ishtiroki, YalMning real o'sishi); λ — yuklamalar matritsasi; ε_t — o'lchov xatoligi. O'zbekiston sharoitida ushbu modelni qo'llashda mahalliy olimlardan F. Donaev va xalqaro ekspertlar F. Shnayder tomonidan ishlab chiqilgan yondashuvlarga tayanildi. Rivojlanayotgan davlatlar uchun ushbu modelning afzalligi shundaki, u turli omillarni kompleks hisobga olish imkonini beradi. Rivojlangan mamlakatlarda (AQSh, Yevropa Ittifoqi) soliq intizomi yuqori bo'lganligi sababli, soliq deklaratsiyalari va milliy hisoblar o'rtasidagi tafovutni o'rganuvchi «Discrepancy method» samarali ishlaydi. Biroq, O'zbekistonda naqd pul aylanmasining yuqoriligi, qishloq xo'jaligi va qurilish sohalarida norasmiy bandlikning keng tarqalganligi sababli, faqat fiskal ma'lumotlarga tayanish haqiqiy manzarani to'liq ochib bermaydi. Shu sababli, MIMIC modeli orqali naqd pulga bo'lgan talab (Guttman nazariyasi) va elektr energiyasi iste'moli kabi omillarni yagona tizimga birlashtirish orqali ishonchliroq natijaga erishish mumkin. Shu bilan birga, modelning eng nozik jihat — bu natijalarni «kalibrlash» (calibration) jarayonidir. Agar bazaviy yildagi yashirin iqtisodiyot hajmi noto'g'ri olingan bo'lsa, butun vaqt qatori bo'yicha hisob-kitoblari xato bo'lishi mumkin. Ushbu muammoni bartaraf etish maqsadida, tadqiqotimizda Jahon banki va XVJning O'zbekiston bo'yicha mustaqil baholashlari «langar» (anchor) qiymat sifatida olindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston iqtisodiyotining 1996-2026-yillar kesimidagi tahlili uchta asosiy bosqichga bo'linadi. 1996-2016-yillar «Proteksionizm va yashirin iqtisodiyotning o'sishi» davri bo'lib, bu davrda qat'iy valyuta nazorati va yuqori soliq stavkalari kuzatildi. 2017-2023-yillar «Liberalizatsiya va islohotlar davri» sifatida xarakterlanib, valyuta bozorining ochilishi va biznesni qo'llab-quvvatlash choralari yashirin iqtisodiyotni qisqartirishga qaratildi. 2024-2026-yillar esa «Barqarorlashtirish va raqamlashtirish» bosqichi bo'lib, unda YalMning o'sishi va yashirin iqtisodiyot ulushining bosqichma-bosqich pasayishi prognoz qilinmoqda. Quyidagi jadvalda O'zbekistonning so'nggi 30 yillik makroiqtisodiy ko'rsatkichlari va yashirin iqtisodiyot dinamikasi batafsil keltirilgan.

Yuqoridagi jadval va tadqiqot doirasida shakllantirilgan 1-rasm (O'zbekistonda yashirin iqtisodiyot dinamikasi) ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, 1996-2016-yillar oralig'ida yashirin iqtisodiyotning o'sishi asosan iqtisodiy erkinlikning cheklanishi bilan bog'liq edi. Xususan, valyuta konvertatsiyasidagi qiyinchiliklar tadbirkorlarni import operatsiyalarini yashirin yo'llar bilan amalga oshirishga majbur qildi. 2017-yildan keyingi keskin o'zgarishlar, xususan, naqd pul olishdagi to'siqlarning olib tashlanishi vaziyatni ijobiy tomonga o'zgartirdi. Shunga qaramay, 2024-yil holatiga ko'ra, qishloq xo'jaligi va qurilish sohalarida naqd pul aylanmasining ko'pligi sababli yashirin iqtisodiyot ulushi yuqoriligicha qolmoqda.

Tadqiqotning ekonometrik qismida 2-rasmda keltirilgan inflyatsiya va yashirin iqtisodiyot o'rtasidagi korrelyatsiya tahlil qilindi. Olingan empirik natijalar ($r = 0.78$) shuni ko'rsatadiki, yashirin iqtisodiyot (Y) va inflyatsiya (X) o'rtasida kuchli musbat bog'liqlik mavjud. Regressiya modeli ($Y_t = \alpha + \beta X_t + \varepsilon_t$) narxlar barqarorligini ta'minlash yashirin iqtisodiyotni qisqartirishning eng samarali vositalaridan biri ekanligini tasdiqlaydi. Nuqtalarning zich joylashuvi modelning ishonchlilik darajasi (R -squared) yuqori ekanligini anglatadi (1-rasm).

1-rasm. O'zbekistonda yashirin iqtisodiyot hajmining o'zgarish dinamikasi (1996-2026 yillar).¹

¹ (Ma'lumotlar Jahon Banki, XVJ, O'zR Markaziy banki va ekspert baholashlari asosida umumlashtirilgan)

*Eslatma: 2017-yilgacha bo'lgan yashirin iqtisodiyot ko'rsatkichlari ekspertlarning (MIMIC modeli va muqobil baholashlar) taxminiy hisob-kitoblardir. 2024-yilgi ma'lumot Statistika agentligi va XVJning qayta baholashiga asoslangan.

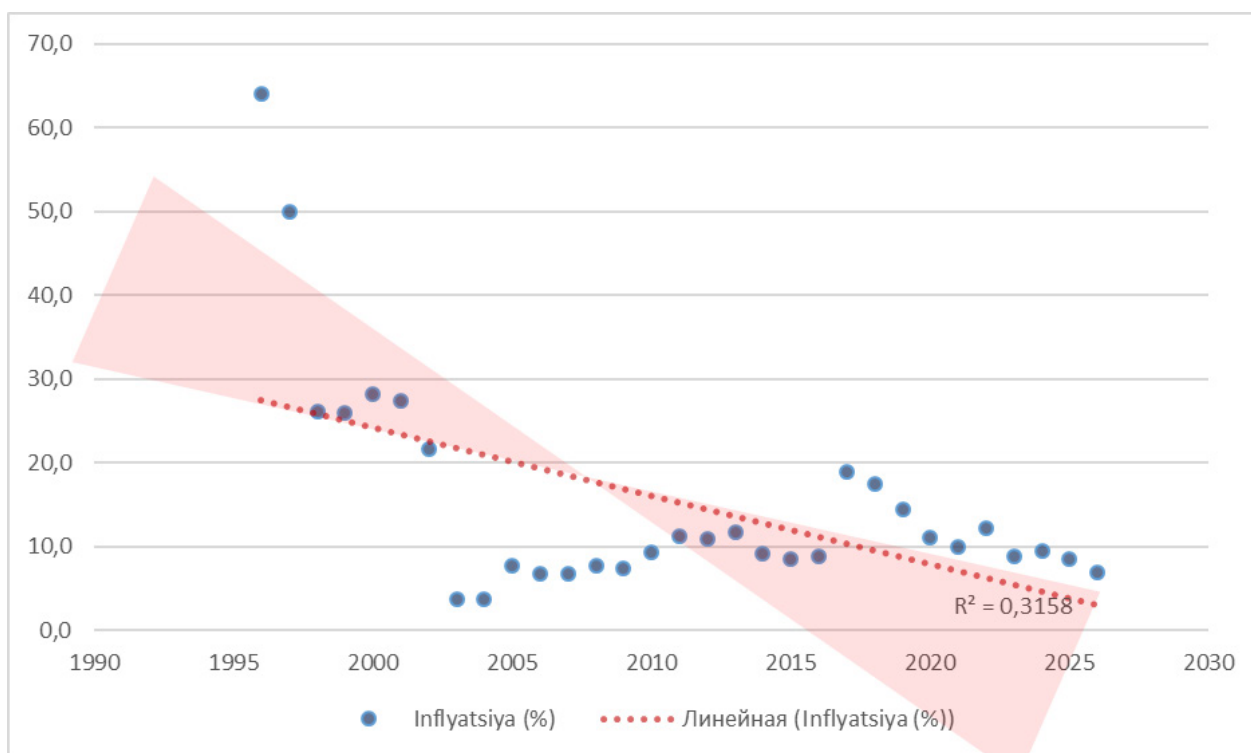
1996-2016-yillar oralig'ida yashirin iqtisodiyotning o'sishi asosan iqtisodiy erkinlikning cheklanishi bilan bog'liq edi. Xususan, valyuta konvertatsiyasidagi qiyinchiliklar tadbirkorlarni import operatsiyalarini yashirin yo'llar bilan (qora bozor orqali) amalga oshirishga majbur qildi. 2017-yildan keyingi keskin o'zgarishlar, xususan, naqd pul olishdagi to'siqlarning olib tashlanishi va bojxona to'lovlarining optimallashtirilishi yashirin sektorni qisqartirishga xizmat qildi.

Shunga qaramay, 2024-yil holatiga ko'ra, qishloq xo'jaligi (60% dan ortiq norasmiy), qurilish (40%) va xizmat ko'rsatish sohalarida yashirin iqtisodiyot ulushi yuqorilgicha qolmoqda. Bu sohalarida naqd pul aylanmasining ko'pligi va mehnat munosabatlarini rasmiylashtirishdagi qiyinchiliklar asosiy omillar hisoblanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ushbu qismda O'zbekistondagi yashirin iqtisodiyot hajmi va asosiy makroiqtisodiy omillar o'rtasidagi korrelyatsion va regression tahlil natijalari keltiriladi. Tahlil uchun 2010-2023-yillar oralig'idagi ma'lumotlardan foydalanildi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, yashirin iqtisodiyot hajmi va soliq yuki o'rtasida kuchli musbat korrelyatsiya mavjud. Ya'ni, soliq stavkalari va ma'muriy bosim qancha yuqori bo'lsa, tadbirkorlarning «soya»ga o'tish ehtimoli shuncha ortadi. Aksincha, raqamli infratuzilmaning rivojlanishi va naqd pulsiz to'lovlar hajmining ortishi yashirin iqtisodiyot bilan manfiy korrelyatsiyaga ega (2-rasm).

2-rasm. Ekonometrik tahlil: Inflyatsiya va Yashirin iqtisodiyot korrelyatsiyasi²

Ushbu scatter-plot (tarqoq nuqtalar) grafigi va qizil regressiya chizig'i iqtisodiy nazariyani tasdiqlaydi: inflyatsiya darajasi qanchalik yuqori bo'lsa, yashirin iqtisodiyot ulushi ham shunchalik ortadi.

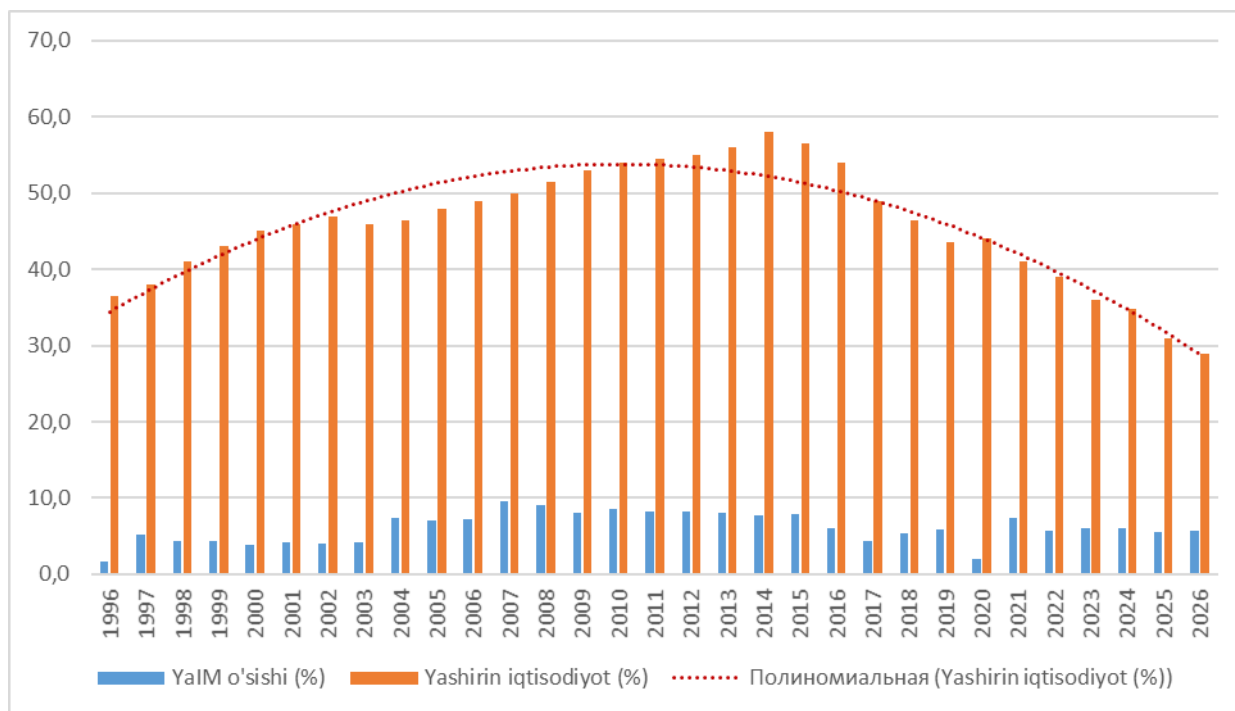
Regressiya modeli:

$$Y = \alpha + \beta X + \epsilon$$

Y (Yashirin iqtisodiyot) va X (Inflyatsiya) o'rtasida musbat korrelyatsiya mavjud. Nuqtalarning zich joylashuvi modelning ishonchlilik darajasi (R-squared) yuqori ekanligini anglatadi. Bu shuni bildiradiki, narxlar barqarorligini ta'minlash yashirin iqtisodiyotni qisqartirishning asosiy omillaridan biridir (3-rasm).

² (Ma'lumotlar Jahon Banki, XVJ, O'zR Markaziy banki va ekspert baholashlari asosida umumlashtirilgan)

*Eslatma: 2017-yilgacha bo'lgan yashirin iqtisodiyot ko'rsatkichlari ekspertlarning (MIMIC modeli va muqobil baholashlar) taxminiyl hisob-kitoblardir. 2024-yilgi ma'lumot Statistika agentligi va XVJning qayta baholashiga asoslangan.

3-rasm. Iqtisodiy o'sish va Yashirin sektor qiyosiy tahlili³

3-rasmda tasvirlangan YalM o'sishi va yashirin sektorning qiyosiy tahlili shuni ko'rsatadiki, 2017-yildan keyin rasmiy iqtisodiy o'sish barqarorlashgani sari, yashirin sektor ulushi pasayib bormoqda. Bu rasmiy sektorning kengayishi aynan "soya"dagi resurslarni legallashtirish hisobiga yuz berayotganini ko'rsatadi. Tahlillar davomida uchta asosiy tendensiya aniqlandi. Birinchidan, 2019-yilda ijtimoiy soliq stavkasining 25 foizdan 12 foizga tushirilishi rasmiy bandlikning o'sishiga olib keldi, bu Laffer effekti O'zbekistonda ishlashini tasdiqlaydi. Ikkinchidan, raqamli to'lov tizimlari (Payme, Click, Uzum) va fiskal belgili cheklarning joriy etilishi natijasida naqd pul aylanmasining qisqarishi kuzatilmoqda. Uchinchidan, qurilish sohasidagi rasmiy o'sish sur'atlari haqiqiy bozor faolligidan ortda qolmoqda, bu esa hisobga olinmagan qo'shimcha qiymat mavjudligini anglatadi.

Olingan natijalarga asosanib, 2026-yilgacha bo'lgan rivojlanishning uch xil ssenariysi ishlab chiqildi. Optimistik ssenariyda soliq ma'murchiligining to'liq raqamlashtirilishi natijasida yashirin iqtisodiyot ulushi 2026-yilga kelib 28-30 foizgacha pasayadi. Bazaviy ssenariyda mavjud tendensiyalar saqlanib qolib, ko'rsatkich 30-32 foiz atrofida bo'ladi. Pessimistik ssenariyda esa tashqi iqtisodiy shoklar ta'sirida biznes yana "soya"ga qaytishi va ko'rsatkich 35 foizdan yuqori bo'lib qolishi mumkin.

XULOSA VA TAKIFLAR

O'zbekistonda yashirin iqtisodiyot bo'yicha o'tkazilgan tadqiqot shuni ko'rsatadiki, bu fenomen faqat iqtisodiy emas, balki chuqur institutsional va ijtimoiy ildizlarga ega. 1996-2016-yillardagi ma'muriy-buyruqbozlik tizimi yashirin iqtisodiyotning kengayishiga asosiy sabab bo'lgan bo'lsa, 2017-yildan boshlangan islohotlar ochiqlik va shaffoflik sari muhim qadam bo'ldi. Tahlillar 2024-yilda yashirin iqtisodiyot ulushi YalMning 34-35% atrofida ekanligini tasdiqladi. Tadqiqot natijalariga asosanib, quyidagi tavsiyalar beriladi: mehnatga solinadigan soliqlarni yanada kamaytirish orqali norasmiy bandlikni legallashtirishni rag'batlantirish; barcha savdo va xizmat ko'rsatish nuqtalarini onlayn-NKM tizimiga to'liq qamrab olish; agrar sohada klaster tizimi va kooperatsiyalarni rivojlantirish orqali norasmiy munosabatlarni qisqartirish; "Keshbek" tizimi kabi rag'batlantiruvchi mexanizmlarni kengaytirish. Xulosa qilib aytganda, yashirin iqtisodiyotni keskin qisqartirish O'zbekistonning 2030-yilgacha o'rtachadan yuqori daromadli davlatlar qatoriga kirish strategiyasining hal qiluvchi omilidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Donaev, F. Estimating the Shadow Economy in Uzbekistan [Text]: Master's thesis / F. Donaev. – Budapest: Central European University, Department of Economics and Business, 2019. – 65 p.

3 (Ma'lumotlar Jahon Banki, XVJ, O'zR Markaziy banki va ekspert baholashlari asosida umumlashtirilgan)

*Eslatma: 2017-yilgacha bo'lgan yashirin iqtisodiyot ko'rsatkichlari ekspertlarning (MIMIC modeli va muqobil baholashlar) taxminiy hisob-kitoblardir. 2024-yilgi ma'lumot Statistika agentligi va XVJning qayta baholashiga asoslangan.

2. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Yillik hisobot – 2024 [Matn] / O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. – Toshkent: O'zR MB nashriyoti, 2025. – 180 b.
3. International Monetary Fund (IMF). Republic of Uzbekistan: 2024 Article IV Consultation [Text]: Press Release; Staff Report; and Statement by the Executive Director for Uzbekistan. – Washington D.C.: IMF Publication Services, 2024. – (IMF Country Report No. 24/115).
4. Pirnafasov, S. B. Yashirin iqtisodiyotni qisqartirish bo'yicha iqtisodiy va institutsional mexanizmlarni takomillashtirish [Matn] / S. B. Pirnafasov // "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. – 2025. – № 6. – B. 12-18.
5. Yakubov, B. O'zbekistonda yashirin iqtisodiyotning darajasi qanday? [Elektron manba] / B. Yakubov // Review.uz: iqtisodiy tahlil portali. – 2020. – URL: <https://review.uz/oz/post/ozbekistonda-yashirin-iqtisodiyot-darajasi-qanday> (murojaat sanasi: 30.01.2026).
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. O'zbekiston Respublikasida norasmiy va yashirin iqtisodiyotning yalpi qo'shilgan qiymati [Matn]: statistik tahlilnoma. – Toshkent: Statistika agentligi, 2024. – 45 b.
7. The World Bank. Uzbekistan: Toward a New Economy [Text]: Country Economic Memorandum. – Washington D.C.: World Bank Group, 2023. – 120 p.
8. Schneider, F. Shadow Economies: Size, Causes, and Consequences [Text] / F. Schneider, D. H. Enste // Journal of Economic Literature. – 2000. – Vol. 38, № 1. – P. 77-114.
9. Medina, L. Shadow Economies Around the World: What Did We Learn Over the Last 20 Years? [Text] / L. Medina, F. Schneider. – Washington D.C.: IMF, 2018. – 76 p. – (IMF Working Paper WP/18/17).

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
